

Omsättning inom tjänstesektorn 2012-04-01 – 2013-03-31

HA0101

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt. Detta dokument avser undersökningsperioden 2012-04-01 till 2013-03-31.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	3
A.1	Ämnesområde.....	3
A.2	Statistikområde.....	3
A.3	SOS-klassificering.....	3
A.4	Statistikansvarig.....	3
A.5	Statistikproducent.....	3
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	4
A.9	EU-reglering.....	4
A.10	Syfte och historik.....	4
A.11	Statistikanvändning.....	4
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering.....	6
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	6
B	Kvalitetsdeklaration	7
B.0	Inledning.....	7
B.1	Innehåll.....	7
1.1	Statistiska målstorheter.....	7
1.1.1	Objekt och population.....	7
1.1.2	Variabler.....	7
1.1.3	Statistiska mått.....	8
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	8
1.1.5	Referenstider.....	8
1.2.	Fullständighet.....	8
B.2	Tillförlitlighet.....	9
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	9
2.2	Osäkerhetskällor.....	9
2.2.1	Urval.....	9
2.2.2	Ramtäckning.....	10
2.2.3	Mätning.....	10
2.2.4	Svarsbortfall.....	10

2.2.5	Bearbetning	11
2.2.6	Modellantaganden	11
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	11
<i>B.3</i>	<i>Aktualitet .....</i>	<i>12</i>
3.1	Frekvens	12
3.2	Framställningstid	12
3.3	Punktlighet	12
<i>B.4</i>	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet.....</i>	<i>12</i>
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	12
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	14
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	15
<i>B.5</i>	<i>Tillgänglighet och förståelighet .....</i>	<i>16</i>
5.1	Spridningsformer.....	16
5.2	Presentation	16
5.3	Dokumentation	16
5.4	Tillgång till primärmaterial	16
5.5	Uppl ynningstjänster.....	17

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Handel med varor och tjänster

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Inrikeshandel

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100)

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån (SCB)
Postadress: 701 89 ÖREBRO
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Enhetschef Margareta Eriksson
Telefon: 019 - 17 60 62
Telefax: 019 - 17 69 24
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån (SCB)
Postadress: 701 89 ÖREBRO
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Stefan Eriksson
Telefon: 019 - 17 69 51
Telefax: 019 - 17 69 24
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99), statistikförordningen (SFS 2001:100) och SCB:s föreskrifter (SCB-FS 2012:11).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204).

På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Blanketter gallras efter 1 år. Observationsregister med registeruppgifter och primärdata överlämnas till Riksarkivet så snart de inte behövs i produktionen. Systemdokumentation bevaras och överlämnas till arkivet. Program och dylikt gallras när de inte behövs för bearbetningar.

A.9 EU-reglering

Förordning avseende Konjunkturstatistik: Council Regulation of Short Term Statistics, EG 1165/98 and amended by the regulation (EC) No 1158/2005.

A.10 Syfte och historik

Statistiska centralbyrån, SCB, har undersökt omsättningen inom detaljhandeln sedan 1963, då statistiken övertogs från Socialstyrelsen. Socialstyrelsen hade tagit fram statistiken från 1948. Idag har SCB en tidsserie över detaljhandeln från 1955. Statistiken har löpande byggts ut med kvartalsuppgifter för de flesta andra tjänstenäringarna. Från 2008 görs insamling på månadsbasis för samtliga branscher inom övriga tjänstesektorn.

Syftet med Omsättningsstatistiken är främst att mäta omsättningsutvecklingen månads- och kvartalsvis för tjänstesektorn (utom finans- och försäkringsverksamhet).

Statistiken används i huvudsak som underlag för nationalräkenskapernas konsumtions- och produktionsberäkningar samt för ekonomisk analys.

A.11 Statistikanvändning

Nationalräkenskaperna (SCB): Beräkningar av produktion och privat konsumtion

Finansdepartementet och Konjunkturinstitutet: Bedömningar av utvecklingen av privat konsumtion och produktion

Branschorganisationer: Försäljningsutveckling och konsumtionsberäkning

Enskilda företag: Försäljningsutveckling inom olika branscher

Forskare: Tidsserier

A.12 Uppläggnings och genomförande

Omsättningsstatistiken är en av de främsta källorna när det gäller att beräkna privat konsumtion och bruttonationalprodukten (BNP). Ungefär 50 procent av underlaget till den privata konsumtionen kommer från undersökningen.

Nationalräkenskaperna (NR) skulle egentligen behöva ha omsättning fördelad på olika varor och tjänster men för att inte belasta uppgiftslämnarna/företagen med alltför tunga blanketter samlas enbart total omsättning för aktuell period in. En sammanställning görs av omsättning per bransch/branschgrupp. Därefter

använder NR olika nycklar för att fördela omsättningen på varor och tjänster.

Från och med undersökningsår 2003 genomförs undersökning av detaljhandelns försäljning tillsammans med Handelns Utredningsinstitut (HUI). Först görs en preliminär beräkning som redovisas cirka 28 dagar efter undersökt månads slut. Sedan genomförs en mer definitiv beräkning cirka 45 dagar efter undersökt månads slut. När en ny månads preliminära uppgifter publiceras, redovisas även de nya uppgifterna för månaden före som alltså kan ha reviderats.

För övriga tjänstenäringar sker en samordning med Tjänsteproduktionsindex. Ett visst antal företag rapporterar in sin omsättning på månadsbasis. Dessa ligger till grund för det månatliga Tjänsteproduktionsindex som publiceras cirka 35 dagar efter undersökt månads slut. Resterande företag rapporterar in sin omsättning varje kvartal men särredovisar samtliga månader. Den kvartalsredovisade omsättningsstatistiken baseras således på både den månatliga och den kvartalsvisa insamlingen.

Urvalsramen skapas under första kvartalet det aktuella undersökningsåret. Deltagande i undersökningen är från och med 2006 inte kopplat till kalenderår utan företag inom månadsundersökningen deltar från april det aktuella året till och med mars månad nästkommande år då det sker ett nytt urval. Delar av urvalet byts ut när ett nytt urval dras men det förekommer att enskilda företag ingår i urvalet flera år i rad. Detsamma gäller företag som lämnar varje kvartal. De företag som blivit utvalda skall lämna siffror från och med andra kvartalet det aktuella undersökningsåret till och med första kvartalet nästkommande år.

Ett missiv skickas ut i slutet av mät månaden/kvartalet. Missivet skickas till företagets ekonomichef eller annan angiven kontaktperson. Om annan än ekonomichefen är uppgiftslämnare registreras den personen som kontaktperson. Insamlingen sker i första hand elektroniskt via SCB:s webbplats (med start under våren 2006) eller via Touchtone Data Entry (TDE) som innebär att företagen knappar in siffrorna per telefon. Möjligheter till att lämna uppgifter via TDE har funnits i ett antal år, dock står sedan urvalet 2012 inte denna uppgift med på missivet i en satsning på att få folk att svara elektroniskt. Cirka 80 procent av uppgiftslämnarna har valt att lämna uppgifter elektroniskt. Det finns även möjligheter att lämna in uppgifter via fax och post.

Cirka en vecka före sista insändningsdatum skickas en förpåminnelse till de företag som ännu inte har svarat. Från 2010 skickas påminnelserna elektroniskt till de företag som angivit en e-postadress. En lista över de företag som inte besvarat enkäten när sista insändningsdatum passerats lämnas till intervjuargruppen på SCB, som ringer och påminner företagen under några dagar. Sista insändningsdatum för månadsstatistiken är cirka 15 dagar efter undersökt månads slut. Motsvarande för kvartalsstatistiken är cirka 15 dagar efter kvartalets slut.

Uppgifter som lämnas elektroniskt registreras och granskas till viss del direkt när uppgiften lämnas. Inkomna blanketter registreras manuellt och granskas

visuellt en första gång. Fellistor på registrerat material tas fram och rättas. När en stor del av materialet har inkommit görs makrogranskning vilket är en kontroll av datamaterialet på en mer aggregerad nivå. Imputering av visst bortfall genomförs. Enkla uppgiftslämnarfel kontrolleras vid dataregistreringen. Granskningen av materialet sker dels genom fellistor och grafisk granskning. Jämförelser görs mot momsuppgifter samt tidigare lämnade uppgifter. Detaljhandelsindex som innehåller omsättningen för detaljhandeln publiceras cirka 28 dagar efter undersökt månads slut. Tjänsteproduktionsindex som innehåller hela tjänstesektorn (utom finans- och försäkringsverksamhet) publiceras efter cirka 35 dagar. Kvartalsstatistik för övriga tjänstesektorn offentliggörs cirka 6 veckor efter det aktuella kvartalets slut.

A.13 Internationell rapportering

SCB rapporterar utvecklingstal i form av index för olika branscher till Eurostat. Detta sker i samband med publicering.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

För att erhålla ett bättre helhetsgrepp kommer man titta på samordningsmöjligheter mellan Omsättningsstatistiken och Industriproduktionsindex.

En ny kalenderkorrigeringsmetod ska införas. Denna baseras på en regressionsmodell istället för det nuvarande systemet som beräknar poäng per dag.

B Kvalitetsdeklaration

SCB deklarerar kvaliteten i sina undersökningar enligt ett kvalitetsbegrepp som består av fem huvudkomponenter:

- (1) **Innehåll**, som framför allt gäller statistikens målstorheter.
- (2) **Tillförlitlighet**, som avser osäkerhetskällor och hur dessa påverkar statistiken.
- (3) **Aktualitet**, som omfattar tidsaspekter som spelar roll för hur väl statistiken beskriver nuläget.
- (4) **Jämförbarhet och sam användbarhet**, som avser möjligheter till jämförelser, över tiden och mellan grupper, samt till att använda statistiken tillsammans med annan statistik.
- (5) **Tillgänglighet och förståelighet**, som avser statistikens fysiska tillgänglighet och dess förståelighet.

I SCB:s MIS 2001:1 Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik ges generella beskrivningar och definitioner av SCB:s kvalitetsbegrepp och de olika kvalitetskomponenterna, se www.scb.se.

B.0 Inledning

Omsättningsstatistiken är en urvalsbaserad undersökning som mäter omsättningsutvecklingen månadsvis för detaljhandel, partihandel och andra tjänstenärings. Undersökningsresultaten redovisas branschvis.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Omsättningsstatistiken redovisar procentuella utvecklingstal och indexserier totalt och fördelat på olika branscher och branschgrupper.

1.1.1 Objekt och population

Populationen utgörs av samtliga företag inom branscherna 36-39 och 45-96 exklusive 64-66 enligt standarden för Svensk näringsgrensindelning 2007 (SNI 2007). Företaget är undersökningsobjekt.

1.1.2 Variabler

Undersökningsvariabel: Omsättning

Beskrivning: Försäljningsintäkter för varor och tjänster

Inom branscherna i SNI 36, 45, 47, 55, 56, 59, 60, 90, 91, 92, 93, 95 och 96 redovisas omsättning inklusive moms och exklusive export. I övriga branscher redovisas omsättning exklusive moms och inklusive export.

På blanketterna står tillägget; ATG-ombud och agenturer redovisar provision på förmedlingen men inte värdet av den förmedlade varan eller tjänsten. För

utbildning finns tillägget; Omsättning skall innehålla deltagaravgifter, skolavgifter, skolpeng etc. För vård och omsorg finns tillägget; Omsättning skall innehålla ersättning från privatpersoner, samhället och näringslivet för utförda omsorgstjänster.

1.1.3 Statistiska mått

Omsättningen redovisas som ett *utvecklingstal* mellan samma period under två på varandra följande år, som en *nivå* och som ett *index* med ett givet basår. Redovisningen sker för olika branscher och branschgrupper.

De i första stycket beskrivna statistiska måtten beräknas förutom i *löpande priser* även i *fasta priser*, *fasta och kalenderkorrigerade priser* samt *löpande och kalenderkorrigerade priser*. Fastprisberäkning av omsättningen görs med hjälp av branschprisindex framtaget av enheten för prisstatistik på SCB. För att kunna jämföra en period med motsvarande period föregående år som ofta inte omfattar lika många helger eller kalenderdagar genomförs en så kallad kalenderkorrigering. För livsmedelshandeln tas index för att beräkna omsättning i kalenderkorrigerade priser fram av SCB i samråd med HUI och stora aktörer inom livsmedelshandeln. För övriga delbranscher inom detaljhandeln och för övriga tjänstebanscher beräknas ett kalenderkorrigeringsindex med hjälp av regressionsanalys. Undersökningen tar även fram säsongrensade serier och trendserier uttrycka i form av index.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Omsättningsstatistiken redovisas för olika branscher och grupper av branscher enligt standarden för Svensk näringsgrensindelning 2007 (SNI 2007) inom branscherna SNI 36-39 och 45-96 exklusive 64-66.

1.1.5 Referenstider

Referensperioden är kalendermånad. Kvartals- och årsvärden beräknas utifrån insamlade månadsuppgifter.

1.2. Fullständighet

Omsättningsstatistiken belyser omsättningsutvecklingen månads- och kvartalsvis för tjänstesektorn (utom finans- och försäkringsverksamhet).

För detaljhandeln finns månadsvisa tidserier från år 1991 i Statistikdatabasen på SCB:s webbplats, www.scb.se/HA0101.

Årsvisa tidsserier över egentlig detaljhandeln, det vill säga detaljhandeln exklusive apotek och systembolag, finns från år 1956 under Tabeller & diagram på SCB:s webbplats, www.scb.se/HA0101.

För övriga tjänstesektorn finns tidsserier för kvartal och år från år 2000 enligt den nya näringsgrensindelningen (SNI 2007). I den äldre

näringsgrensindelningen (SNI 2002) finns motsvarande tidsserier för åren 1990-2008. Se SCB:s webbplats, www.scb.se/HA0101.

För Tjänsteproduktionsindex finns tidsserier för månad och kvartal från år 2000 i Statistikdatabasen på SCB:s webbplats, www.scb.se/HA0104.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Urvalsfelet för total omsättningen inom detaljhandeln (SNI 47) beräknas enligt ett 95-procentigt konfidensintervall till cirka plus/minus 0,8 procent. För övriga tjänstenäringsuppskattas motsvarande 95-procentiga konfidensintervall till plus/minus 1 procent.

För utvecklingstalet för total detaljhandel beräknas ett 95-procentigt konfidensintervall till cirka plus/minus 0,8 procentenheter.

Nystartade företag fångas inte upp under undersökningsåret vilket innebär att undertäckningen successivt ökar och därmed leder till att summa omsättning underskattas.

Utvecklingen jämfört med motsvarande period närmast föregående år påverkas inte på samma sätt om undertäckningen kan antas påverka båda perioderna i utvecklingstalen ungefär lika mycket.

Omsättning efterfrågas från företag som har sin huvudsakliga verksamhet inom den aktuella branschen men företagen kan även ha en annan sekundär branschtillhörighet. Det innebär att omsättningsuppgifterna även kan täcka in verksamhet inom andra branscher utanför den som företaget är utvald att delta i. Exempelvis innehåller sport- och fritidshandeln omsättning från andra branscher, såsom kläder och skor, samtidigt som andra branscher innehåller verksamhet (sport- och fritidsartiklar) som alltså hör hemma inom sport- och fritidshandeln. Omsättningsstatistiken resulterar i branschstatistik och inte i produktstatistik.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Urvalsdragning och stratifieringen sker med hjälp av momsuppgifter, inrapporterade omsättningsuppgifter, antal anställda samt lönesummor.

För detaljhandeln samlas omsättningsuppgifter in från cirka 2 600 juridiska enheter. Dessa enheter innefattar omkring 5 500 företag då vissa butikskedjor lämnar in totalomsättningen för samtliga sina företag. För övriga tjänstesektorn undersöks på månadsbasis cirka 5 900 företag och på kvartalsbasis ytterligare 4 300 företag. Totalt undersöks cirka 10 200 företag varje kvartal inom övriga tjänstesektorn.

2.2.2 Ramtäckning

Under- och övertäckning ökar successivt under året eftersom den undersökta populationen är dynamisk med ett stort antal nedlagda och nystartade företag. Övertäckningen i form av nedlagda företag och felbranschade företag som inte tillhör målpopulationen kan vanligtvis identifieras men leder till en viss underskattning och till att slumpfelet ökar. Felbranschade företag som tillhör någon av de andra undersökta tjänstebranscherna, redovisas i de branscher där de är utvalda och bidrar därmed till omsättningen.

Övertäckningen är cirka 5 procent vid urvalstillfället. Någon mätning av undertäckningen har inte gjorts.

2.2.3 Mätning

Mätinstrumentet är en webbenkät som uppgiftslämnaren får tillgång till via ett missiv som skickas ut varje månad/kvartal. På enkäten skall företaget fylla i aktuell periods omsättning. Anvisningarna på enkäten anger om omsättningen skall vara inklusive/exklusive moms och inklusive/exklusive export. I anvisningarna står det även att omsättningsuppgiften skall avse hela företagets omsättning för perioden och att beloppet skall anges i tusentals kronor. På enkäten redovisas företagets tidigare lämnade uppgifter under undersökningsåret och lämnad uppgift samma period föregående år. Företaget har alltså möjlighet att kontrollera och korrigera en felaktigt lämnad uppgift för en tidigare period. Dessutom redovisas vilken bransch som företaget tillhör och om branschen inte stämmer så har företaget möjlighet att beskriva sin huvudsakliga verksamhet.

2.2.4 Svartsbortfall

Den ovägda svarsfrekvensen är för detaljhandeln 76-83 procent vid den preliminära beräkningen. Vid den mer definitiva ligger motsvarande siffra 85-89 procent. Den vägda svarsfrekvensen, där hänsyn tas till det svarande företagets omsättning, är vid den preliminära beräkningen cirka 94 procent. Den vägda svarsfrekvensen vid den mer definitiva beräkningen är cirka 96 procent.

För övriga tjänstebranscher är den ovägda svarsfrekvensen vid månadspubliceringen cirka 84 procent medan den vägda svarsfrekvensen uppgår till 94 procent. Vid kvartalspubliceringen ligger den ovägda svarsfrekvensen på cirka 80 procent och den vägda svarsfrekvensen på 90 procent.

Då slutgranskningen startar tas en lista ut på de företagen som inte svarat och vilka granskaren nu en sista gång försöker få in uppgift ifrån. För stora företag i respektive branschgrupp som ändå inte går att få uppgift ifrån, används andra källor. Uppgifter som används är omsättningsvärde lämnat till undersökningen samma period föregående år, omsättningsvärde enligt Momsregistret samma period föregående år och omsättningsvärde lämnat till undersökningen föregående period. Användandet av dessa källor gäller endast ett fåtal företagsenheter och aldrig de största i respektive bransch.

2.2.5 Bearbetning

Om uppgiftslämnaren lämnat uppgifter via telefonens knappsats (TDE) granskas den lämnade uppgiften direkt mot föregående års och periods värde. Om uppgiften verkar vara orimlig får uppgiftslämnaren en fråga om uppgiften är korrekt. Lämnas uppgiften in via webbplatsen kontrolleras uppgiften mot föregående period och även här har företag möjlighet att kommentera uppgiften. Vid manuell registrering granskas uppgifterna mot tidigare lämnade värden. Sedan kontrolleras uppgifterna så att de inte är ackumulerade uppgifter eller tusenfel.

Makrogranskningen innebär att varje enskild bransch eller branschgrupp granskas för att hitta utvecklingstal och konfidensintervall som är onaturliga och avvikande. I branscher med ett något avvikande utvecklingstal studeras uppgifterna för företagen i branschen. Företagsuppgifter som avviker mycket mot tidigare lämnade uppgifter till SCB och/eller till Momsregistret tidigare perioder studeras på mikronivå och verifieras eventuellt via företagskontakt.

2.2.6 Modellantaganden

För Detaljhandelsindex görs dels en preliminär och dels en definitiv beräkning. Beräkningsmodellen skiljer sig åt vid dessa beräkningar. Vid den preliminära beräkningen görs en justering så att andelen övertäckning (som behandlas som svarande med 0 kronor i omsättning) bland svarande vid den preliminära är densamma som vid den definitiva publiceringen. Total omsättning kommer annars att underskattas eftersom övertäckningen alltid "svarat" vid den preliminära publiceringen, vilket innebär att övertäckningen blir överrepresenterad.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Beräkning av osäkerhetsmått görs i samband med skattning av omsättningsnivåer. Osäkerhetsmarginalen (konfidensintervall) publiceras dock inte utan används vid granskning.

För detaljhandeln skattas dessutom konfidensintervall för utvecklingstalet. För total detaljhandel, dagligvaruhandeln samt sällanköpsvaruhandeln finns uppgift om det 95-procentiga konfidensintervallet redovisat i pressmeddelandet.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Omsättningsstatistik genomförs varje månad. Vissa företag inom övriga tjänstenärningar får dock besvara enkäten kvartalsvis.

3.2 Framställningstid

Framställningstiden för Detaljhandelsindex på månadsbasis är cirka 28 dagar. Sedan görs ytterligare en statistikbearbetning av datamaterialet efter cirka 40 dagar efter undersökt månads slut.

Tjänsteproduktionsindex har en framställningstid på cirka 35 dagar.

Framställningstiden för kvartalsstatistiken för övriga tjänstenärningar är framställningstiden cirka 6 veckor.

3.3 Punktlighet

Detaljhandelsindex och Tjänsteproduktionsindex utkommer enligt publiceringsplan. Kvartalsstatistik publiceras enligt tidsplan. Leveranserna av kvartalsuppgifterna till Nationalräkenskaperna sker enligt förbestämd tids- och leveransplan. Data skickas till Eurostat enligt leveransplan.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Fram till 1991 användes en så kallad "link relative estimator", hädanefter relaterad till som IF (identiska företag), vilket innebar att den skattade förändringen endast baserades på de företag som svarat både vid tidpunkt t och tidpunkt t-1.

I en utredning som gjordes på SCB konstaterades att IF inte var någon tillförlitlig metod att skatta förändringen inom så dynamiska branscher som det är frågan om i Omsättningsstatistiken. Vid en jämförelse mot Momsregistret konstaterades att IF-metoden kraftigt underskattade utvecklingen för samtliga verksamma företag under åren 1987 och 1988.

Under 1992 så togs en ny metod i bruk i Omsättningsstatistiken för beräkning av summa omsättning som är en kombinerad kvotestimator. För 1991 saknades en omsättningsnivå skattad enligt denna metod, vilket fick till följd att svårigheter uppstod för att skatta omsättningsförändringen 1992/1991. Detta löstes genom att använda sig av omsättningen enligt Momsregistret för 1990 framskriven med utvecklingen enligt IF 1991/1990 för att nå omsättningsnivån 1991.

I samband med översynen av Omsättningsstatistiken 1991 så byttes även stratifieringsvariabel ifrån antalet anställda år t-2 till omsättning enligt Momsregistret avseende senast aktuella 12-månadersperiod. Det visade sig vara starkare korrelerad med omsättning år t. Urvalet utökades även med ett tilläggsurval för

att täcka upp nystartade företag som inte har redovisat någon omsättning till Momsregistret. Tilläggsurvalet stratifierades efter lönesumman som lämnats till Skatteverket.

Metodförändringen mellan åren 1991 och 1992 ger ett tidseriebrott.

Fr o m 1995 redovisas materialet enligt SNI92 istället för SNI69. Detta fick till följd att nya tidserier har tagits fram för åren 1990 - 1994, i SNI92 med 1990 som basår. Övergången till SNI92 har därmed lett till något mer osäkra tidsserier för åren 1990-1994. SNI92 gällde fram till och med 2002, se nedan.

I samband med EU-anpassningen 1999, som ledde till en utökning och viss förändring av branschindelningen, skedde ett byte till basåret 1995.

Övriga tjänstenärings, kvartalsundersökta branscher, beräknas fr o m redovisningsår 2001 enligt ny metod vilken är Current ratio method.

Ytterligare branscher har genom åren lagts till. Inför 2002 tillkom branscher inom vård och omsorg.

Fr o m 2003 redovisas materialet enligt SNI2002 och där alla tidsserier, förutom tillbaka till 1955, redovisas med basår 2000 (2000=100). Från 2003 har en uppsnabbning genomförts för detaljhandelsstatistiken samt att undersökningen nu genomförs tillsammans med HUI. Omsättningsutvecklingen tas fram två gånger per månad. Ett preliminär resultat och ett mer definitivt resultat.

Under 2006 skedde en rad förändringar inom Omsättningsstatistiken. Beträffande den månatliga detaljhandelsundersökningen ändrades urvalstidpunkten från november året före aktuellt undersökningsår till mars månad det aktuella året. Det påverkar vilka månader som företagen ska uppge omsättning för. Undersökningsåret är inte längre kopplat till kalenderår utan varje urval avser undersökningsperiod april år t till och med mars år t+1.

För att erhålla samstämmighet mellan detaljhandelsstatistiken och övriga tjänstenärings är inte heller den sistnämnda kopplad till kalenderår utan undersökningsperioden är 2:a kvartalet år t till och med 1:a kvartalet t+1. För övriga tjänstenärings på kvartalsbasis har tre nya branscher lagts till under året. Beräkningsmodellen ändrades i och med att små och mellanstora koncernföretag inte längre specialbehandlades utan istället ingick i momsdelen av undersökningen. Det ledde till minskad uppgiftslämnarbörda med bibehållen eller till och med bättre kvalité som resultat. Den här förändringen baserades på resultatet från en utredning som genomfördes på uppdrag av Eurostat våren 2005. I samband med metodförändringen gjordes även vissa korrigeringar tillbaka i tiden.

Fr o m 2008 redovisas materialet med basår 2005 (2005=100).

Med start från år 2008 har omsättningsstatistiken frångått användandet av

administrativt data för de små företagen. Detta på grund av ändrade regler från Skattverket när det gäller småföretagare. Undersökningen gick då till att vara en ren enkätundersökningen och samla in för ett visst antal företag på månadsbasis och för resterande på kvartalsbasis där varje månad särredovisas. Detta görs på grund av det samordnade urvalet med tjänsteproduktionsundersökningen.

Från 2008 togs tilläggsurvalet bort. Istället justeras vissa företags årsomsättning inför urvalsförfarandet. Årsomsättningen från momsregistret räknas upp till årsnivå i de fall företaget lämnat uppgift för mindre än 12 månader. Om företaget inte har någon uppgift i momsregistret men har indikationer på att det är aktivt som exempelvis anställda eller lönesumma så görs en uppskattning av det företags årsomsättning utifrån de uppgifter som finns tillgängliga.

Från och med år 2009 redovisas statistiken enligt SNI2007. Tidsserierna bakåt har tagits fram i den nya nomenklaturen med hjälp av matrisberäkningar.

I samband med införandet av ny näringsgrensindelning har omsättningsstatistiken gått över till kedjeindex istället för den metod som tidigare användes (indexmetod med implicit viktning). Detta eftersom den gamla metoden innebar att utvecklingstalen reviderades ganska kraftigt var femte år när basår byttes. Med kedjeindex kommer utvecklingstalen inte att ändras, detta på grund av att basår alltid kommer vara året före aktuellt undersökningsår.

Till följd av en omorganisation inom apotekshandeln har de delar som inte avser detaljhandel rensats bort från och med januari 2009. Detta resulterar i ett tidsseriebrott i form av en lägre omsättningsnivå från 2009. För 2010 jämförs omsättningen dock med den nya lägre omsättningsnivån för 2009 och relevanta utvecklingstal kan beräknas. Tidsseriebrottet påverkar apotekshandeln, sällanköpsvaruhandeln och total detaljhandel. Utvecklingen för total detaljhandel har påverkats negativt 1,2 - 1,6 procentenheter varje månad under 2009.

Sedan urvalsdragningen 2011 används omsättningen som företaget lämnat in till undersökningen som helårsomsättning vid stratifieringen för de företag där det var möjligt. Tidigare har momsregistret används för dessa.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Omsättningsstatistik tas fram på flera sätt. Tidigare, före 2003, tog både SCB och HUI fram månatliga uppgifter om detaljhandelns försäljning. I och med samarbetet har SCB:s gamla Säljindex och HUI:s gamla Snabbindex slagits ihop till det nya Detaljhandelsindex, DHI.

Men fortfarande finns flera källor som ligger till grund för omsättningsstatistik på branschnivå. Nedan redogörs för två av dem:

Momsstatistik

Med hjälp av Momsregistret sammanställer SCB statistik över omsättningen inom alla näringsgrenar (SNI2002 och SNI2007). Framställningstiden är några månader efter undersökningsårets utgång. Omsättningsstatistiken

framställningstid är kortare och årsuppgifter redovisas cirka sex veckor efter undersökningsårets utgång. För detaljhandeln ännu kortare. Statistiken från Momsregistret har den förtjänsten att den till skillnad från Omsättningsstatistiken kan brytas ned på regional nivå (vilket även är dess huvudsyfte), men nackdelen att framställningstiden är lång.

Ifråga om definitioner är jämförbarheten mellan Omsättningsstatistiken och Momsregistret bra. Undersökningarnas metoder skiljer sig dock något åt. Omsättningsstatistiken är en urvalsundersökning medan Momsregistret är en totalundersökning.

Populationerna är inte heller helt jämförbara. Momsregistret omfattar alla företag som betalat moms för mätperioden. Det innebär, teoretiskt sett, att Momsstatistiken, till skillnad från Omsättningsstatistiken, även täcker nystartade företag under året. Även branschbyten under undersökningsåret kan leda till diskrepanser mellan undersökningarna.

Företagens ekonomi

I undersökningen Företagens ekonomi, FEK, kan utvecklingen för bl.a olika intäcks- och kostnadsvariabler på branschnivå utläsas. FEK är en totalundersökningen av samtliga företag med undantag för företag som tillhör den institutionella sektorn "Finansiella företag" och personliga företag inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske. Undersökningen har en framställningstid som är förhållandevis lång, drygt ett år.

Undersökningsvariabeln omsättning finns inte med samma definition som i Omsättningsstatistiken. FEK har begreppet Nettoomsättning som inbegriper alla försäljningsintäkter för varor och tjänster utom och inom landet exklusive moms. Medan Omsättningsstatistiken undersöker omsättning inklusive moms och exklusive export inom SNI-branscherna 36, 45, 47, 55, 56, 59, 60, 90, 91, 92, 93, 95 och 96 så medför detta att skillnader finns. Inom de övriga tjänstebanscher som undersöks i Omsättningsstatistiken bör en relativt god jämförelse kunna göras med FEK. En annan väsentlig skillnad mellan undersökningarna är att urvalsramen för Omsättningsstatistiken och därmed branschklassificeringarna är ett år äldre än för FEK.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Uppgifterna för omsättningsstatistiken för övriga tjänstesektorn och för detaljhandeln samordnas med tjänsteproduktionsindex som publiceras månadsvis. Med hjälp av omsättningsstatistiken och deflatorer (prisindex) för respektive bransch kan ett tjänsteproduktionsindex tas fram för tjänstesektorn i likhet med industrins industriproduktionsindex.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Månadssiffror med förändringstal publiceras i Detaljhandelsindex, DHI, cirka 28 dagar efter undersökt månads slut. Uppgifter finns även tillgängliga i Sveriges statistiska databaser (SSD). På SCB:s webbplats (www.scb.se/ha0101) redovisas ett flertal tabeller och diagram varje månad. I samband med att DHI publiceras skickas ett svenskt respektive engelskt pressmeddelande ut.

Tjänsteproduktionsindex publiceras cirka 35 dagar efter undersökt månads slut. Uppgifter finns då tillgängliga i Sveriges statistiska databaser (SSD) och på SCB:s webbplats (www.scb.se/ha0104) redovisas ett flertal tabeller och diagram varje månad. I samband med att Tjänsteproduktionsindex publiceras skickas ett svenskt respektive engelskt pressmeddelande ut.

Omsättningsstatistik på kvartalsbasis redovisas i SSD varje kvartal samt årsvis för övriga tjänstebranscher. På SCB:s webbplats redovisas dessutom tabeller varje kvartal för motorhandel (SNI 45), partihandel (SNI 46) samt hotell- och restaurangverksamhet (SNI 55-56).

5.2 Presentation

Text, tabeller och diagram över omsättningsutveckling, index och tidsserier redovisas i svenskt och engelskt pressmeddelande, i Sveriges statistiska databaser (SSD) och på SCB:s webbplats. www.scb.se/ha0101 samt www.scb.se/ha0104

5.3 Dokumentation

Produkten är dokumenterad enligt SCB:s dokumentationssystem. Dokumentation sker löpande. Dokumentationen innefattar SCBDOK, Metaplus, produktbeskrivning och arbetsmomentsbeskrivningar.

Övrig dokumentation är följande:

Metodrapport: Översyn av Omsättningsstatistiken (F-METOD NR 32, 1992-12-15). Engelsk version: Turnover in Domestic Trade and certain service activities (March 24 1993).

Slutrapport för TQM-projektet: Översyn och effektivisering av Inrikeshandeln med beaktande av EU:s och Nationalräkenskapernas krav. (1996).

5.4 Tillgång till primärmaterial

Mikrodata som gör identifikation av objekt möjlig lämnas inte ut. Användarna kan få specialbearbetningar utförda som inte möjliggör identifikation av ett enskilt objekts lämnade uppgifter.

5.5 Upplysningstjänster

Stefan Eriksson
Ekonomisk Statistik
Näringslivets struktur
SCB
701 89 ÖREBRO
Telefon 019 - 17 69 51
E-post fornamn.efternamn@scb.se

Daniel Wester
Ekonomisk Statistik
Näringslivets struktur
SCB
701 89 ÖREBRO
Telefon 019 - 17 68 37
E-post fornamn.efternamn@scb.se